

Akt prawny o usługach cyfrowych

Podczas drugiej październikowej sesji plenarnej Parlament ma głosować nad trzema sprawozdaniami Komisji Rynku Wewnętrznego i Ochrony Konsumentów, Komisji Prawnej oraz Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych, w których przedstawiono wstępne stanowisko Parlamentu w sprawie przeglądu unijnych ram prawnych dotyczących usług online przed spodziewanym wnioskiem Komisji w sprawie pakietu dotyczącego aktu prawnego o usługach cyfrowych.

Kontekst

Platformy internetowe – takie jak wyszukiwarki internetowe, media społecznościowe i platformy handlu elektronicznego – odgrywają coraz ważniejszą rolę w życiu społecznym i gospodarczym. Obecne przepisy UE dotyczące usług cyfrowych pozostały jednak w dużej mierze niezmienione od czasu przyjęcia [dyrektywy o handlu elektronicznym](#) w 2000 r., podczas gdy technologie cyfrowe i modele biznesowe nadal szybko się rozwijają i pojawiają się nowe wyzwania społeczne (np. fałszywe informacje). Celem dyrektywy było usunięcie przeszkód dla transgranicznych usług online, zapewnienie swobodnego przepływu usług społeczeństwa informacyjnego między państwami członkowskimi oraz zapewnienie pewności prawa dla przedsiębiorstw i konsumentów. W tym celu dyrektywa o handlu elektronicznym określa wspólne przepisy dotyczące siedziby dostawców usług online, świadczenia usług w zakresie handlu elektronicznego oraz systemu odpowiedzialności pośredników internetowych w UE. Dyrektywa zawiera klauzulę dotyczącą rynku wewnętrznego, przewidującą, że dostawcy usług online podlegają prawu państwa członkowskiego, w którym mają zarejestrowaną siedzibę (tj. [zasada państwa pochodzenia](#)). Dyrektywa przewiduje wspólne przepisy dotyczące przejrzystości, zawierania umów online i informacji handlowych (np. reklam internetowych i niezamawianych informacji handlowych). Dyrektywa zwalnia pośredników internetowych z odpowiedzialności za treści, którymi zarządzają (tj. zasada „bezpiecznej przystani”), jeżeli spełniają oni określone warunki, i zakazuje państwom członkowskim nakładania na tych pośredników ogólnych obowiązków w zakresie monitorowania przesyłanych lub przechowywanych przez nich informacji. Z licznych [badań](#) wynika jednak, że istnieją duże rozbieżności w sposobie wdrażania dyrektywy o handlu elektronicznym w całej UE, a przepisy krajowe – zwłaszcza w odniesieniu do [systemu odpowiedzialności](#) – pozostają bardzo rozdrobnione. W tym kontekście pojawiły się [apele](#) o reformę przepisów mających zastosowanie do usług cyfrowych w UE.

Komisja Europejska

[Rozpoczęto](#) refleksję nad przeglądem dyrektywy o handlu elektronicznym. W następstwie [zobowiązania](#) przewodniczącej Komisji Ursuli von der Leyen Komisja zapowiedziała przegląd przepisów dotyczących rynku wewnętrznego usług cyfrowych w swoim komunikacie z 2019 r. pt. „[Kształtowanie cyfrowej przyszłości Europy](#)”. Oczekuje się, że pakiet dotyczący aktu prawnego o usługach cyfrowych, który ma zostać [opublikowany](#) w czwartym kwartale 2020 r., będzie się opierał na dwóch filarach. Po pierwsze, Komisja chce zwiększyć i zharmonizować obowiązki platform internetowych i dostawców usług informacyjnych oraz wzmocnić nadzór nad polityką platform w zakresie treści w UE. Po drugie, Komisja proponuje ustanowienie zasad ex ante w celu zapewnienia równych warunków działania na rynkach, na których duże platformy działają jako selekcjonerzy informacji. Komisja przeprowadziła dwie konsultacje publiczne: pierwszą mającą na celu [ocenę](#), w jaki sposób najlepiej pogłębić rynek wewnętrzny i sprecyzować zakres odpowiedzialności w odniesieniu do usług cyfrowych, a drugą mającą na celu [ocenę](#) potrzeby stworzenia instrumentów regulacyjnych ex ante w celu lepszej kontroli dużych platform internetowych, które obecnie działają jako selekcjonerzy informacji. Jednocześnie Komisja przeprowadziła [konsultacje](#) w sprawie ewentualnego nowego narzędzia konkurencji w celu rozwiązania strukturalnych problemów w zakresie konkurencji na rynkach cyfrowych i innych niż cyfrowe.

Stanowisko i inicjatywa ustawodawcza Parlamentu Europejskiego

Parlament Europejski od dawna [opowiada się](#) za przeglądem unijnych przepisów cyfrowych mających zastosowanie do platform cyfrowych. Trzy nowe sprawozdania wzywające Komisję do dokonania przeglądu obowiązujących przepisów mających zastosowanie do dostawców usług internetowych zostały przyjęte przez komisje IMCO, JURI i LIBE i mają zostać poddane pod głosowanie na posiedzeniu plenarnym w październiku. Wszystkie trzy komisje zgadzają się, że należy utrzymać ogólne zasady dyrektywy o handlu elektronicznym (tj. zasadę kraju pochodzenia, system ograniczonej odpowiedzialności i zakaz ogólnych obowiązków w zakresie monitorowania).

Sprawozdanie z własnej inicjatywy w kwestiach ustawodawczych Komisji Rynku Wewnętrznego i Ochrony Konsumentów (IMCO)

W dniu 28 września komisja IMCO [przyjęła sprawozdanie z własnej inicjatywy w kwestiach ustawodawczych](#) zawierające zalecenia dla Komisji Europejskiej ([art. 47](#) Regulaminu) dotyczące poprawy funkcjonowania jednolitego rynku. W sprawozdaniu podkreślono między innymi, że należy rozszerzyć zakres prawodawstwa UE, aby odzwierciedlić pojawienie się nowych usług społeczeństwa informacyjnego (np. platform handlowych), ale środki powinny wprowadzać rozróżnienie między tym, czy usługi cyfrowe są skierowane do konsumentów i do ogółu społeczeństwa czy do użytkowników biznesowych. Przepisy powinny mieć zastosowanie również do usługodawców, którzy oferują towary i usługi w UE, ale mają siedzibę poza UE. Prawo UE powinno przewidywać mechanizm zgłaszania i usuwania nielegalnych treści, aby ułatwić usuwanie i blokowanie „nielegalnych treści” określonych w prawie unijnym lub krajowym (choć nie „szkodliwych treści”, takich jak nawoływanie do nienawiści). Prawo UE powinno również obejmować produkty podrobione i niebezpieczne oraz wprowadzić zasadę „znaj swojego klienta biznesowego”, zgodnie z którą platformy muszą monitorować nieuczciwe przedsiębiorstwa i zakazywać im korzystania ze swoich usług w celu sprzedaży nielegalnych i niebezpiecznych produktów i treści. Ponadto Komisja powinna rozważyć bardziej rygorystyczne uregulowanie niektórych ukierunkowanych praktyk reklamowych i nałożenie wymogów przejrzystości na usługi oparte na sztucznej inteligencji, na przykład wykorzystujące zautomatyzowane procesy decyzyjne i algorytmy. Jednocześnie Komisja powinna zidentyfikować operatorów systemowych pełniących funkcję selekjonerów informacji i sporządzić zamknięty wykaz działań, które przedsiębiorstwa te musiałyby wykonywać lub których nie wolno im wykonywać.

Sprawozdanie z własnej inicjatywy w kwestiach ustawodawczych Komisji Prawnej (JURI)

1 października 2020 r. komisja JURI [przyjęła sprawozdanie z własnej inicjatywy w kwestiach ustawodawczych](#) zawierające zalecenia dla Komisji dotyczące przepisów prawa handlowego i cywilnego dla podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w internecie. Zgodnie ze sprawozdaniem prawo UE powinno stosować różne podejścia regulacyjne do treści „legalnych” i „nielegalnych”. Należy określić ogólnounijne normy dotyczące tego, w jaki sposób platformy hostingowe powinny moderować treści, oraz określić procedury „zgłaszania i usuwania”, aby lepiej chronić prawa użytkowników. Środki dotyczące usuwania treści powinny mieć zastosowanie wyłącznie do „nielegalnych treści” zgodnie z definicją w prawodawstwie europejskim lub krajowym, ale nie do „szkodliwych treści” (np. fałszywych informacji, dezinformacji), które nie są nielegalne i są chronione na mocy przepisów dotyczących wolności słowa. Komisja powinna ocenić możliwości regulowania ukierunkowanych reklam, nakładania na platformy obowiązków w zakresie zarządzania treścią i przejrzystości (np. w odniesieniu do algorytmów) oraz dania użytkownikom większej kontroli nad selekcjonowaniem treści, tj. nad wyborem, organizacją i prezentacją materiałów online. Komisja powinna również ocenić potrzebę uregulowania cywilnych i handlowych aspektów technologii rozproszonego rejestru i inteligentnych umów (np. łańcuchów bloków) oraz ocenić możliwości utworzenia europejskiego podmiotu monitorującego wdrażanie nowych przepisów i nakładającego sankcje.

[Sprawozdania z własnej inicjatywy w kwestiach ustawodawczych](#) komisji IMCO i JURI przyjęte zgodnie z [art. 225 TFUE](#) zawierają szczegółowe wnioski, które mają stanowić wkład w przyszły pakiet Komisji dotyczący aktu prawnego o usługach cyfrowych. Ta forma „pośredniej” inicjatywy ustawodawczej nie zobowiązuje Komisji do wystąpienia z danym wnioskiem legislacyjnym. Przewodnicząca Komisji Ursula von der Leyen [zobowiązała się](#) jednak do uwzględnienia stanowiska Parlamentu.

Sprawozdanie z własnej inicjatywy Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych (LIBE)

22 września 2020 r. komisja LIBE [przyjęła sprawozdanie](#) z własnej inicjatywy w sprawie kwestii praw podstawowych związanych z platformami internetowymi. W sprawozdaniu podkreśla, że obecne ramy prawne UE regulujące usługi cyfrowe powinny zostać zaktualizowane, aby sprostać wyzwaniom związanym z nowymi technologiami oraz zapewnić jasność prawa i poszanowanie praw podstawowych. Środki dotyczące usuwania treści powinny dotyczyć wyłącznie nielegalnych treści (zgodnie z definicją zawartą w prawie unijnym i krajowym), a ustanowione odpowiednie gwarancje proceduralne i obowiązki w zakresie przejrzystości powinny zostać zharmonizowane i obejmować nadzór ze strony człowieka i skuteczne środki zaskarżenia. Ponadto należy usprawnić współpracę między usługodawcami a krajowymi organami nadzoru. Należy utworzyć niezależny organ UE, który sankcjonowałby nieprzestrzeganie obowiązujących przepisów.

[Sprawozdania z własnej inicjatywy w kwestiach ustawodawczych](#) w sprawie poprawy funkcjonowania jednolitego rynku oraz w sprawie przepisów prawa handlowego i cywilnego dotyczących podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w internecie: [2020/2018\(INL\)](#), [2020/2019\(INL\)](#); Komisje przedmiotowo właściwe: IMCO, JURI; Sprawozdawcy: A. Agius Saliba (PPE, Malta), T. Wölken (S&D, Niemcy). [Sprawozdanie z własnej inicjatywy w kwestiach ustawodawczych](#) w sprawie kwestii związanych z prawami podstawowymi: [2020/2022\(INI\)](#); Komisja przedmiotowo właściwa: LIBE; Sprawozdawca: K. Peeter (PPE, Belgia).

